

Адамлюк Я.П., Малай О.П.

УКРАЇНСЬКО-БРИТАНСЬКІ ВІДНОСИНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У статті автори аналізують початок встановлення відносин між Україною і Великобританією та характеризують стан сучасних політичних відносин між Україною і Великобританією.

Ключові слова: Україна, Великобританія, українсько-британська співпраця, ЄС, НАТО, двосторонні відносини, європейська інтеграція, євроатлантична інтеграція.

Проблематика українсько-британських відносин видається сьогодні до великої міри актуальною. В контексті євроатлантичних аспірацій нашої держави є доволі важливим вивчення діалогу України з ядерною державою, що є постійним членом Ради Безпеки ООН, має потужну економіку й досконалу дипломатичну службу.

Мета статті – охарактеризувати сучасний стан українсько-британських відносин.

Великобританія визнала Україну 31 грудня 1991 р., а дипломатичні відносини було встановлено 10 січня 1992 р. Для сучасної України Великобританія - важливий стратегічний партнер. Як член Ради Безпеки ООН, вона є авторитетною державою, що має великий досвід міжнародного спілкування, професійну армію, кваліфікований дипломатичний персонал.

З того часу розвиваються повноцінні відносини між Україною і СК на підставі цілої низки двосторонніх та інших договорів у різних сферах: політичній, оборонній, економічній, допомогівій, культурній тощо. Здійснюються візити членів британської королівської родини, уряду й парламенту до України, як рівно ж і президентів та інших високопосадових осіб з України до СК. Поширюється співпраця між державними, комерційними, освітніми, культурними та іншими установами обох країн.

З 1992 р. в Україні працює Британська рада – організація, яка представляє СК за кордоном у галузі освіти й культури – з представництвами у Києві, Донецьку, Львові, Одесі і Харкові. Того ж року почалися щоденні радіопередачі Всесвітньої служби Бі-Бі-Сі українською мовою для слухачів в Україні. У Парламенті СК створено офіційну Всепартійну парламентську групу для зв'язків з Україною. Інші організації, через які здійснюються українсько-британські зв'язки: Британсько-українська правнича асоціація (заснована 1993 р.), Британо-українська комерційна палата (1997 р.), Україно-Британський Сіті Клуб (2005 р.), Шотландська фундація «Друзі України» (2005 р.), Британсько-Українське Товариство (2007 р.).

У політичній сфері українсько-британські відносини традиційно ґрунтуються на активній і послідовній підтримці Великобританією курсу України на європейську і євроатлантичну інтеграцію. Українсько-британські відносини розвиваються переважно в площині двостороннього співробітництва. Відповідно, враховуючи орієнтири, позначені новим урядом Сполученого Королівства, слід очікувати незначного зміщення акцентів у сфері українсько-британських відносин. Основним інтересом для Великобританії в співпраці з Україною залишається нарощування британської

економічної присутності в країні і, відповідно, - створення сприятливих умов для діяльності британського бізнесу. Економічне співробітництво між Україною та Великобританією має величезний потенціал, який не використовується. Сполучене Королівство займає 6-те місце у світі за обсягами зовнішньої торгівлі та 2-ге місце (після США) за сумою закордонного інвестування [1].

Символічним є той факт, що під час візиту до Великої Британії А.Зеленко відвідав англійське містечко Бейзінсток, в якому знаходиться поліграфічна фірма „Томас Де Ла Ру”. Саме ця фірма, яка на середину 90-х друкувала 70 % світової продукції цінних паперів, стала виробником 100 та 50-гривневих купюр української національної валюти. В ході візиту керівника МЗС України 15 вересня підписано міжурядові Спільну декларацію та Меморандум про взаєморозуміння. Спільна декларація між Україною і Сполученим Королівством визначила принципи та напрями політичного співробітництва 62 двох країн як на двосторонньому, так і на багатосторонньому рівнях. В документі сторони домовляються поважати суверенітет і територіальну цілісність одна одної. Україна визнається одним із правонаступників СРСР. У статті 2 зазначено: „Сторони підтверджують, що відносини між ними засновані на спільній відданості свободі, демократії, верховенстві закону і прав людини та непорушності кордонів” [2].

Статтею 7 документу передбачено комплекс перспективних заходів щодо українсько- британських політичних відносин:

- організація регулярного обміну візитами на рівні міністерств, які повинні заохочувати міжпарламентське співробітництво та контакти між законодавчими і виконавчими органами влади двох країн, сприяти обміну досвідом у підготовці та реалізації законодавства;

- надання належної допомоги для розвитку контактів між громадськими і приватними організаціями двох країн;

- проведення міністерствами закордонних справ постійних консультацій з актуальних двосторонніх і міжнародних питань;

- надання двосторонньої допомоги у заснуванні дипломатичних місій;

- вживання обопільних заходів щодо якнайшвидшого та ефективного оформлення віз;

- проведення офіційних консультацій для вивчення сучасних договірних відносин між Україною та Великою Британією;

- співробітництво сторін у подальшому розвитку ефективних зв'язків між Україною та ЄС;

- спільна робота з укладення Договору про співробітництво „з метою зміцнення на правовій базі фундаментальних принципів майбутніх відносин між Україною і Сполученим Королівством” [2].

На сьогодні інтереси України і Великої Британії доповнюють одне одного. У Великій Британії переконані, що від успіху змін в Україні значною мірою залежить майбутній вектор розвитку регіону загалом, тому офіційний Лондон активно підтримує

ці трансформації. Це відкриває можливості для офіційного Києва максимально задовольнити власні інтереси у процесі взаємодії із британськими партнерами. Таким є висновок аналітичної записки «Аудит зовнішньої політики: Україна – Велика Британія», презентованої в Українському кризовому медіа-центрі.

Важливим вектором двостороннього співробітництва є нафто- газова сфера. Завдяки вдалій політиці розвідування нових родовищ Сполучене Королівство у 80-х роках вийшло на рівень видобування 120 мільйонів тонн нафти та 40 мільярдів кубометрів газу, таким чином перетворившись у цьому відношенні з імпортера на експортера.

Політичні відносини між країнами відіграють також ключову роль у налагодженні комплексної системи міждержавних відносин. Вони забезпечують налагодження, стимулювання і підтримання постійного діалогу між країнами, комунікацію на різних рівнях (міждержавному, міжурядовому, міжпарламентському, неурядовому) і організацію системної конструктивної та взаємовигідної співпраці. Саме тому міждержавні відносини розпочинаються із налагодження політичних (дипломатичних) контактів, здійснюваних уповноваженими представниками обох країн від їх імені.

За оцінкою експертів, на даному етапі Лондон зацікавлений у вирішенні російсько-українського конфлікту відповідно до норм міжнародного права; забезпеченні ефективних реформ шляхом надання фінансової і технічної допомоги; перетворенні України на надійного партнера на міжнародному рівні та максимальному збільшенні двосторонньої торгівлі.

Україна, зі свого боку, зацікавлена у максимальному залученні Великої Британії до посилення обороноздатності та збільшення тиску на РФ для імплементації Мінських угод відповідно до українського бачення і деокупації Криму; отриманні різнопланової допомоги для проведення реформ; активній позиції Лондона на міжнародній арені, попри процес виходу із ЄС, та залученні британських інвестицій [5].

Серед потенційних ризиків – можлива неспроможність Великої Британії вести активну зовнішню політику на європейському континенті на фоні процесу виходу із ЄС. У цій ситуації Україна більшою мірою буде змушена рахуватися із ситуацією. Другий ризик – неспроможність офіційного Києва продемонструвати необхідний прогрес у реформах, що призведе до «втоми від України», зважаючи на значні масштаби прямого і опосередкованого залучення Великої Британії до цього процесу. Щоб уникнути такого розвитку подій, бажано сприймати цю допомогу як інвестиції в Україну і більше зосередитися на роботі над критичними сферами – антикорупційній та судовій.

Третя загроза – імовірність радикального перегляду політики США щодо України за нової президентської адміністрації, що поставить Лондон перед вибором продовжувати нинішній курс щодо України або змінювати його в угоду Вашингтону. На думку експертів, офіційному Києву варто апелювати до задекларованого бажання Великої Британії і далі відігравати активну роль у Європі, попри вихід із ЄС, а також використовувати відносити із Великою Британією як додатковий канал комунікації із Білим Домом [5].

Геополітичну взаємодію Великобританії з Україною слід обов'язково розглядати з урахуванням важливої ролі американського чинника. «Особливі відносини» Великобританії та США є фактично підґрунтям політики атлантизму. В основу цієї теорії, обґрунтованої у свій час американським геополітиком Н. Спідменом, покладено тезу про те, що військово-політична та економічна згуртованість провідних держав Америки та Західної Європи є основою їхнього існування та успішного розвитку. На думку українських дослідників, політичний потенціал атлантизму є привабливим для пострадянських країн з точки зору їхнього зближення з провідними державами євроатлантичної співдружності, у тому числі Великобританією [3].

Оцінки сучасного стану українсько-британської співпраці є на сьогодні доволі неоднозначними. Так, побутує думка, що з трьох європейських китів — Великобританії, Франції та Німеччини, Україна у своїх євроатлантичних прагненнях може спиратися тільки на першого. І, як зазначають дипломати й експерти, якби Париж і Берлін (чи принаймні хоча б один з них) наблизився у своїй позиції стосовно Києва до точки зору Лондона, а атмосфера і рівень відносин між нашими країнами стали б такими ж, як і в українсько-британських, то золотий ключик від європейських і натівських дверей був би у нас майже в кишені [4].

На думку народного депутата Світлани Заліщук, сьогодні Великобританія — найпотужніший союзник України у Європі; співпраця між парламентарями обох країн і підтримка України з боку парламенту Великої Британії — на дуже високому рівні. «Роль британських парламентарів у ПАРЕ була визначальною щодо санкцій по відношенню до російської делегації, починаючи із 2014 року. Фактично усі найжорсткіші резолюції щодо Росії були ініційовані і підтримані Великою Британією. [...] Також можна згадати парламентську асамблею НАТО, ОБСЄ і ООН», — нагадала вона.

На думку Джудіт Гоф, Надзвичайного і Повноважного Посла Великої Британії в Україні, «Брекзит» не погіршить відносин між країнами. «Я не вважаю, що «Брекзит» вплине на українсько-британські відносини. І, на мою думку, вже є достатньо доказів для цього: після референдуму відбулося більше міністерських візитів до України, ніж до нього. Британія виходить із ЄС, але не покидає європейський континент. Україна є європейською країною, і безпека України — це безпека Європи. Ви маєте справу із дуже складним агресором, і ми продовжимо підтримувати Україну [...] — і через наземні військові навчання, і технічну підтримку реформ, гуманітарну допомогу для територій, що постраждали внаслідок конфлікту, та підтримку на міжнародній арені», — заявила Джудіт Гоф [5].

Як видно, британський напрям зовнішньої політики України є вельми перспективним і спроможним принести нашій державі чималі вигоди за умов чіткого визначення пріоритетів та послідовної реалізації виробленої стратегії у визначеному фарватері. Повноцінна та плідна співпраця зі Сполученим Королівством буде неможливою без рішучих кроків з української сторони. На сьогодні Україна не використовує на сто відсотків увесь той потенціал, який є закладеним у двосторонніх відносинах з Великою Британією. Результативність українсько-британської співпраці

зростатиме такою мірою, якою Україна наблизатиметься до загально- прийнятих європейських норм та стандартів.

Список використаної літератури:

1. Грубіянко А. Українсько-британські відносини 1991-2004 / А.Грубіянко – Тернопіль, 2005. – 256 с.
2. Зеленко К. Великобританія і Україна / К.Зеленко // Євген Коновалець та його доба. – Мюнхен, 1974. – С. 883-906.
3. Лапшин С. А. Дефінітивний аналіз проблеми формування політичної культури студентської молоді /С.А.Лапшин //Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка і психологія. – №35. – Вінниця: ВДПУ, 2011. – С.246-251.
4. Черінько І. Українсько-британські відносини: сучасний стан, проблеми, перспективи / І. Черінько // Студентська координата. – К.: Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2005. – С. 4-5.
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uacrisis.org/ua/58188-audit-of-foreign-policy-uk-ukraine>

Антосина А.

РОЛЬ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОЇ РАСОВО-ЕТНІЧНОЇ ГРУПИ У ВИБОРЧОМУ ПРОЦЕСІ США

У статті проаналізовано роль латиноамериканської расово-етнічної групи у виборчому процесі США.

Ключові слова: расово-етнічна група, виборчий процес.

Із кожним днем проблема національних меншин, зокрема громадян латиноамериканського походження, у США стає все гострішою. Поступово зі зростанням кількості латинос в США зростає і їх значення в політичних процесах, зокрема електоральних. І сьогодні, на відміну від ситуації, що панувала у минулому столітті, інтереси іспаномовного населення вже у жодному разі не можна ігнорувати. Відповідно до даних перепису населення США за останні 10 років кількість представників расово-етнічної групи латиноамериканців збільшилася від 35,3млн. у 2000 р. до 50,5 млн. осіб у 2010 р., у відсотковому відношенні зростання відбулося на 3,8 %, в той час як кількість білого населення зростає лише на 1,2 %. Сьогодні, за підрахунками експертів, 50 % дітей до 5 років є представниками національних меншин. Усе це свідчить про те, що представників расових меншин поступово стає все більше і більше, а білої більшості – все менше. Тож, не виключено, що одного дня настане той час, коли представники білої раси виявляться вже у меншості [1, С.5].

У контексті проблеми політичної активізації латиноамериканських мас варто, насамперед, розглянути мовне питання. Відомо, що іспанська стала найбільш поширеною після англійської мовою у більшості штатів. Статус англійської мови як державної не закріплений Конституцією США, однак визнаний основною мовою в